

haud diligenter nec accurate confectum, Mediolani 1567; postea emendatum Romae, 1584.

187. — **Petrus van Opmeer** († 1595), Amstelodamensis, defensor fidei catholicae ardentissimus, composuit *Chronicon ab initio mundi ad a. 1569*, ex solidis fontibus haustum, Antwerpiae, 1611.

188. — **Jacobus Tyrie** seu **Tayre**, S. J. († 1597), Scotus, Parisiis professor philosophiae et theologiae, eruditum scripsit tractatum *De antiquitatibus Ecclesiae Scoticae*, Romae, 1594.

SAECULO XVII

189. — **Alphonsus Ciaconus** sive **Chacon** († 1601), Ord. Praed., patria Hispanus, scrutator Historiae Ecclesiasticae monumentorum diligentissimus, scientiae ac virtutis causa Hispaniae lumen nominatus, a Gregorio XIII Romam vocatus et S. Mariae Majoris poenitentiarius constitutus fuit. Quidquid ibi temporis ipsi supererat, rebus antiquariis et historicis impedit. Inter opera historica eminent illud, cui titulus: *Vitae et res gestae Summorum Pon-*

tificum Romanorum et S. R. E. Cardinalium ab exordio Ecclesiae ad Clementem VIII, Romae, 1601.

190. — **Florimundus Raemundus** († 1602), natione Gallus, e secta Calvinianorum ad veram Ecclesiam conversus, pristinos haeresis socios acriter impugnavit. Vir erat in re historica valde peritus et judicii singularis. Gallice scripsit *Histoire de la naissance, progrès et décadence de l'hérésie de ce siècle*, quae prodiit latine sub titulo: *Synopsis omnium hujus temporis controversiarum*, Parisiis, 1624.

191. — **Cornelius Schulting** († 1604), professor et canonicus Coloniensis, Calvinianae haeresis oppugnator acerrimus, vir pietate ac doctrina clarissimus, Calvinianis opposuit refutationem errorum in sua *Bibliotheca Catholica*, Coloniae, 1602. Inter historicos numeratur propter *Thesaurum antiquitatum ecclesiasticarum* ex annalibus Baronii deceptum, Coloniae, 1603.

192. — **Augustinus Davilla y Padilla** († 1604), patria Mexicanus, ex Hispania vero oriundus, Ord. Praedic., a Clemente VIII archiepiscopus

S. Dominici in insula Hispaniola constitutus, scripsit *Historia de la fundacion y discurso de Santjago de Mexico de la orden de predicadores*, Matriti, 1596.

193. — **Antonius Gallonius** († 1605), Romanus, Oratorii S. Philippi Nerii sodalis et Baronii in componendis annalibus fidelis adjutor, conscripsit librum eruditissimum *De Sanctorum Martyrum cruciatibus*, in quo instrumenta et modi quibus iidem martyres olim torquebantur, simul perspicue descripta et tabulis aeneis accuratissime expressa sunt. Hoc opus pretiosissimum est maxima utilitatis et adjumenti ad prima Ecclesiae saecula intelligenda. Romae, 1591 et Antwerpiae, 1668.

194. — **Ludov. Guzman** S. J. († 1605), Hispanus, zelo animarum et desiderio fidei propagandae flagrans, conscripsit opus pro historia ecclesiastica Sinarum regni et Japoniae utile *Historia de las misiones*, Compluti, 1601.

195. — **Nicolaus Orlandini** S. J. († 1606), patria Florentinus, e nobili stirpe ortus, fuit primus Societatis Jesu historiographus edendo *annuas litteras* Societatis Romae ab a. 1583

ad a. 1587, *Vitam Petri Fabri*, primi S. Ignatii socii, et primam partem *Historiae S. J.*, Lugduni, 1617 et Coloniae, 1615.

196. — **Caesar Baronius** († 1607), a. 1538 Sorae in Campania natus, litteris operam dabat primum Verulanae, mox Neapoli, demum Romae, ubi S. Philippum Nerium, congregationis Oratorii auctorem, spiritualem ducem et superiorem nactus in sui contemptu et Dei amore multum profecit. Nondum clericus, S. Philippo tamen jubente, vix annos viginti natus conaciones ad populum habebat magna vi et unctione. Votis paupertatis et obedientiae se totum Deo et arctius S. Philippo adstrinxit. Munera domestica magis humilia et laboriosa obire, ecclesiam verrere, campanas pulsare, culinam administrare dulce habebat. Philippo mortuo, ipse a sodalibus cunctis in praepositum Oratorii electus fuit. Omnes ecclesiasticas dignitates ipsi oblatas declinantem demum Clemens VIII, cuius erat conscientiae moderator, proposita excommunicationis poena compulit ad dignitatem Cardinalitiam accipiendo. Ob praecillas virtutes et ferventissimam praesertim caritatem adhuc vivens apud omnes sanctitatis opinione fruebatur ipsique morienti Bellar-

minus se commendabat boni latronis verbis : *Memento mei, dum veneris in regnum tuum.* Neque sanctitate tantum eminebat Cardinalis Baronius, verum doctrina erat praeditus solidissima, vel ut Leo XIII enuntiavit pulchrius : « Virtutem ingenii sui subtilitatemque judicii incredibili eruditione cumulavit » (Encycl. *Saepe numero*). In scribenda Historia Ecclesiastica omnes recentioris aetatis historiographos longe superavit. Occasionem operis Baronii celebris considerantes exclamare cogimur : O felix culpa ! Protestantes enim saeculo decimo sexto Historia Ecclesiastica impudenter abusi sunt, ut errores suos tuerentur suamque ab Ecclesia defectionem defenderent. Plures viri eruditi inter Protestantes, ducibus Flacio Illirico et Wigando, magno scientiae apparatu, sed modo pessimo ac corruptissimo descripserunt Magdeburgae historiam ecclesiasticam per singula saecula distributam ; quare opus suum *Centurias* appellantur. Istius operis tredecim libri in lucem editi sunt, incredibili odio contra Ecclesiam conscripti. Tota Historia Ecclesiastica in Centuriis falsificata fuit. Remanebat tamen per tria saecula illud opus mendaciorum fons turbidissimus, quamvis Protestantes vere eruditi hodie fraudes Centuriatorum agnos-

cant atque Baronii annalibus utantur potius quam centuriis Magdeburgensium. Divina Providentia Caesarem Baronium in magno discrimine elegit, ut haereticorum conatus elideret redigeretque ad nihilum atque Historiam Ecclesiae veracem exararet. Summa eruditione et fidelite, ingenio acerrimo ac patientia mirabili, opus suum immortale duodecim voluminibus elaboravit, in quibus duodecim saeculorum historiam universalem stupendo labore ac studio enarravit sique omnibus diligentia sua palmam praeripuit. Lucubrationum suarum auctorem grato animo agnovit patrem S. Philippum, qui diu Baronium ad annales scribendos praeparavit et Centuriatoribus opposuit. Ipse enim, S. Philippo adhortante ut scriberet, modeste se excusans proposuit doctissimum Onuphrium Panvini. Obedientia autem ductus, opus difficillimum in se suscepit. Triginta annorum studio indefesso collegit omnia quae erant necessaria. Jussu S. Philippi universam historiae molem quotidianis praelectiōnibus in Oratorio habitis septenis vicibus retractavit, priusquam manum ad scribendum moveret. Ad initium tomī septimi Baronius curam et sollicitudinem Philippi de opere perficiendo descriptis Sanctum jam ad regna coe-

lestia profectum sic adloquens : « Astabas jugiter operi, urgens praesentia, instabas verbis, durus semper (ignoscas si hoc dixero) diurni pensi existens exactor, adeo ut piaculum putares, si interdum ad alia enarranda divertissem, dum nec minimum quidem ab instituto deflectere patereris. Saepe vero et in eo humani aliquid passus sum, fateor, cum nondum intelligens rem ipsam occulte abs te apud Deum precibus confici, meas ipse metiens vires, quererer, mecum ferme tyrannice agi, quod non solum aliquis mihi non jungeretur ex fratribus, qui ad collaborandum eidem subjiceret collum jugo, sed multiplicato labore, nec datis paleis, multiplex opera exigeretur; cum, inquam, et adhuc alii ad susceptum munus negotiorum fasces imponerentur, cura videlicet animarum, publicum de suggestu ministerii verbum Dei, praefectura domestica, praeter alia quam plurima, quae inopinatae et importune molestiores quotidie ingererent interventores. Adeo ut tu vel ista faciens, vel fieri ab aliis patiens, nihil minus velle videreris, quam quod plurimum velles... Pugnasti tu quidem, sed aliena manu, usitato more tuo, qui cum admirando operari consueveris, mirandus tamen nunquam volueris apparere, nihil tam sollicite cavens, quam ne

quid de te magnifice diceretur, operimento stultiae saepe operiens sapientiam, juxta per vulgatum illud et celebratum, mentique tuae infixum penitus Apostolicum paradoxum : *Qui vult sapiens esse, stultus fiat.* » Quare mirandum est, sicut observat cl. Hurter, quomodo immensum hoc opus conscribere potuerit, praesertim si advertatur, eum antiquitatis monumenta nondum reperisse jam collecta, ut historici posteriores, sed primum debuisse illa in bibliothecis latitantia detegere atque colligere, eumque praeterea tot aliis fuisse negotiis distentum. Unde ipse Baronius scribit : « Haec autem volui consideranda proposuisse, quo si minus forte omnes explesse me numeros in Annalibus conscribendis quis invenerit, excuset, quod nunquam mihi licuerit vel diem unam vacuam ab omnibus interventoribus absque alienis curis atque molestiis felicem albo signandum lapide transigere solitarium. » Juvat testimonium addere Ricardi Montaigu, scriptoris Anglicani, qui laborem Baronii heroicum brevissime delinquit : « Intima totius vetustatis penetralia tam erant ei cognita et familiaria, quam est mihi domus mea ». *Annales* duodecim tomis a nativitate Domini ad a. 1198 prodierunt Romae, 1588-1607. In aliquibus quaestionibus histori-

cis, geographicis et chronologicis ab erroribus *Annales* non sunt immunes. Postiores scriptores illos et continuaverunt et emendarunt. Remanet tamen Baronii opus omnium temporum maximum scientiae catholicae monumentum. — Necesse est et aliud opus Baronii indicare, scilicet, *Martyrologium Romanum restitutum*, *Gregorii XIII jussu editum*, Romae, 1587, quod ipse postea expurgavit et emendatum Antwerpiae, 1589, edidit (1).

197. — **Franciscus de Padilla** († 1607), Hispanus, sacrae theologiae doctor et professor, scripsit suae patriae *Historiam Ecclesiasticam* absolvens tantum centurias septem, Malacae, 1605.

198. — **Joannes Franc. Bordinus** († 1609), Congr. Oratorii, Romanus, archiepiscopus Avennionensis, confecit *Summorum urbis et orbis Pontificum et Imperatorum series et gesta*, Parisiis, 1604.

199. — **Arnoldus Havenius** († 1610), Silva-

(1) Non sine utilitate leges *Vitam S. Philippi Neri* ab Em. Cardinali Capecelatro conscriptam et variis linguis editam, quae non parum addit lumen Historiae *Annalium* eorumque praeparationi.

ducensis, quondam Jesuita, theologiae professor, deinde Ord. Carthus., vir eruditus, edidit Coloniae, 1609, *Commentarium de erectione novorum in Belgio episcopatum*, deque iis rebus, quae in eo paeclare gesta sunt; *Speculum haereticae crudelitatis*, Arianorum, Donatistarum, Iconoclastarum aliorumque haereticorum; *Historicam relationem* duodecim martyrum Carthusianorum, qui Ruraemundae a. 1572 trucidati sunt, Coloniae, 1608.

200. — **Jacobus Middendorp** († 1611), Germanus, diversarum academiarum professor, Cathedralis Coloniensis presbyter Canonicus ibique universitatis procancellarius et rector, pietate, scientia et rerum usu clarissimus conscripsit opus celebre, cui titulus: *Academiarum celebrium universi terrarum orbis libri VIII*, Coloniae, 1602. Ejusdem auctoris est *Historia monastica*, quae religiosae et solitariae vitae originem, incrementa et naturam demonstrat, Coloniae, 1603.

201. — **Petrus de Ribadeneira, S.J.** († 1611), natus Toleti a. 1527, puer tredecim annorum S. Ignatio se adjunxit, cui propter morum facilitatem et ardens ingenium fuit carus. Societati

Jesu variis muneribus fungendis egregie serviit. Infirmitate et senectute jam confectus ultimos vitae annos pietatis exercitiis scribendisque libris impendit. Tituli operum historicorum sunt : *Historia del Regno de Inglaterra*. Matrixi, 1588, *Vida del S. Ignacio de Loyola*, Matrixi, 1594 ; *Flos Sanctorum* seu liber de vitis sanctorum, Matrixi, 1599 ; *Illustrium Scriptorum religionis Societatis Jesu Catalogus*, Matrixi, 1602.

202. — **Joannes Marieta** (1611), Ord. Praed., Hispanus, collegit *Historiam omnium Hispaniae Sanctorum*, Conchae, 1596.

203. — **Petrus du Jarric, S. J.** (1616), Tolosanus, theologiae professor, ex epistolis et scriptis missionariorum collegit *Histoire des choses les plus mémorables*, Burdigalae, 1608, in qua propagationem verae fidei in terris longinquis praesertim a Jesuitis effectam describit.

204. — **Joannes Pitsaeus** († 1616), sive Pits, Anglus, nepos Nicolai Saunderi, relicto errore et patria, Duaci, Romae et Ingolstadii studiis se dedit. Constitutus fuit decanus Liverdunensis

in Lotharingia. Edidit notissimum opus *Relationum historicarum de rebus Anglicis*, Parisiis, 1619.

205. — **Christophorus Brouwer S. J.** († 1617), in Geldria natus, antiquitatum ecclesiasticarum peritissimus, plura composit opera historiae utilia, inter quae sunt : *Antiquitates annualium Trevirensium et episcoporum Trevirensis ecclesiae suffraganeorum*, Coloniae, 1626 ; *Fuldensium antiquatum libri IV*, Antwerpiae, 1616 ; *Sidera illustrium et sanctorum virorum*, Moguntiae, 1616.

206. — **Joannes Deckers S. J.** († 1619), natione Belga, patria Haesbroukanus, Duaci et Lovanii professor eximius, vir ingenio sublimi, indefesso labore et sanctitate vitae mirabilis, scientia universalis clarus, conscripsit opusculum, quod Historiae Ecclesiasticae prodest et cui titulum dedit : *Chronologia sacra ab orbe condito ad Christum*, Antwerpiae, 1608.

207. — **Angelus Rocca** († 1620), Ord. Erem. S. Aug., Italus, episcopus Tagastensis et sacrarii apostolici praefectus, in litteris divinis et saecularibus optime institutus, fundavit cele-

berrimam *Bibliothecam Angelicam*. Eleganter et docte conscripsit Thesaurum Pontificiarum sacrarumque antiquitatum, Romae, 1601.

208. — **Henricus Sedulius sive de Vroom** († 1621), Ord. S. Franc., Clivensis, Oeniponti theologiae lector, provinciae Tirolensis S. Franc. fundator, provinciae Belgicae minister provincialis, scripsit *Vitas S. Francisci Assisiensis* illustriumque sodalium totius familiae Franciscanae, quas appellavit *Historiam Seraphicam*, Antwerpiae, 1613.

209. — **Augustinus Tornielli** († 1622), Novariensis, medicinae doctor, Barnabitarum ordinem ingressus ter electus fuit sui ordinis praepositus generalis. Vir sapiens, humilis ac prudens historiam ditavit opere clare, exacte et erudite conscripto, cui titulus : *Annales sacri et profani* ab orbe condito, Mediolani, 1610.

210. — **Joannes A. Petramellari** († 1623), Bononiensis, opus Onuphrii Panvini *de Vitis R. P. Pontificum* a Paulo IV ad Clementem VIII continuavit. Bononiae, 1599.

211. — **Franciscus a Coriolano** (1625), cogno-

mento **Longi**, Ord. Cap., non minus doctrina quam sanctitate seraphicae religionis decus et ornamentum, sacrae theologiae lector illustris, scriptor elegans et copiosus, exaravit *Breviarium Chronologicum Pontificum et Conciliorum omnium*, in quo vitas Pontificum eorumque constitutiones et Concilia tum generalia tum provincialia et res insigne in Ecclesia gestas breviter ac accurate enarrat, Lugduni, 1633.

212. — **Thomas Dempster** († 1625), natione Scotus, postquam varias regiones transmigravit, Bononiae litteras humaniores docuit. Vir erat satis eruditus et in studiis indefessus, sed proprii judicii tenacissimus. Gentis suae gloriae cupidus scripsit *Scotorum scriptorum nomenclaturam*, Bononiae, 1522. Hoc opus magnam non facit auctoritatem, cum fabulis et ineptiis sit plenum.

213. — **Joannes Vastovius** († 1625), Suecus, protonotarius apostolicus, canonicus Warmiensis et bibliothecarius regius, composuit opus praeclarum : *De vitis Sanctorum Scandinaviae*, quod etiam continet epistolas a Summis Pontificibus in Sueciam datas, Coloniae, 1623. Opus Vastovii est simile illi, quod eodem tempore

conscriptis *Thomas Messingham, florilegium dictum, complectens vitas et acta sanctorum Hiberniae et celebre purgatorium S. Patritii ac prophetias S. Malachiae.* Parisiis, 1624.

214. — **Joannes Buzelin, S. J.** († 1626), Cameracensis, rerum historicarum diligentissimus investigator, collegit *Annales gallo-flandricos*, pro historia Gallo-Flandriae indispensabiles, Duaci, 1624. Istud opus mox secutum est aliud aequum utile : *Gallo-Flandria sacra et profana*, Duaci, 1625.

215. — **Heribertus Rosweidus S. J.** († 1629), Ultrajecti a. 1569 natus, Duaci philosophiae navavit et a. 1588 Tornaci societatem Jesu ingressus ejusdem decus ac praeclarum lumen factus est. Postquam Duaci et Antwerpiae philosophiam aliquo tempore professus esset, a praeposito generali permissione impetrata se totum libris scribendis devovit atque hoc fine Belgii bibliothecas lustravit. Homini contagioso morbo laboranti sacerdotale auxilium, sed ipse morbum contraxit et mediis lucubrationibus suis ad coelum evolavit. Vir erat pietate et vitae probitate singularis, omni genere doctrinae admirabilis, stylo politus ac

robustus, judicio acer. Incepit edere *Acta Sanctorum*, *vitas sanctorum quas in bibliothecis Belgicis invenit*; item *Acta praesidialia sanctorum martyrum Tharaci, Probi et Andronici*. Antwerpiae, 1607. In isto opere rationem historiae Sanctorum universalis et maxima, quam edendam mente conceperat, plane descriptis specimenque reliquit. Bollandus aliisque viri illustrissimi ejusdem Societatis ingens opus a Rosweido conceptum incredibili labore ac patientia prosecuti sunt.

216. — **Antonius Bosius** († 1629), jurisperitus Romanus, vir immensa eruditione et sagacitate stupenda praeditus. Columbus Romae subterraneae juste vocatus, reperiit atque rimatus est veterum Christianorum coemeteria, ubi quandoque per integros dies et etiam noctu degebat, conscripsit opus praestantissimum, cui titulus notissimus : *Roma sotteranea* et quod post ejus mortem latine edidit Joannes Severanus presbyter Cong. Oratorii, Romae, 1634.

217. — **Nicolaus Crusenius** († 1629), ex Ord. S. Aug., visitator apostolicus Ord. Praemonstr. per Flandriam aliasque regiones, historiographus caesareus, compilavit magna eruditione,